

ятіе ідей сoвременной европейской доктрини прав і свобод человека і гражданина, в соответствии с которой должны формулироваться нормативно-правовые нормы, в том числе и нормы уголовного і уголовно-исполнительного права, которые ограничивают осужденных во многих конституционных і гражданских правах і свободах.

ЛИТЕРАТУРА

1. Российское законодательство X-XX веков: В 9-ти т. -Т.1. Законодательство Древней Руси. -М., 1984.
2. Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т. -Т.1. З найдавніших часів до початку ХХ ст.: Навч. посіб. /В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький; За ред. В.Д. Гончаренка. -К.: Ін Юре, 1997. -464 с.
3. Хрестоматія з теорії і права України: У 2-х т. -Т.2. Лютий 1917 р. - 1996 р.: Навч. посіб. /В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький; За ред. В.Д. Гончаренка. -К.: Ін Юре, 1997. -800 с.
4. Історія держави і права України: Навч. пос. /А.С. Чайковський (кер. кол. авт.), В.І. Батрименко, О.Л. Копиленко та ін.; За ред. А.С. Чайковського. -К.: Юрінком Інтер, 2000. -384 с.
5. Історія держави і права України: Навч. пос. -К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. -662 с.
6. Загальна теорія держави і права: Підручник /М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, Л.Л. Богачова та ін.; За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченко, О.В. Петришина. -Харків: Право, 2002. -432 с.
7. Конституція України. -Харьков: Фолио, 1998. -48 с.
8. Кримінально-процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. -2001. -№ 9.-416 с.
9. Кокіна В. Не принижувати людську гідність // Урядовий кур'єр. -21 грудня 2001 р., -№ 238.
10. Скакун О.Ф. Теорія государства и права: Учебник. -Харьков: Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. -704 с.

Поступила в редколлегию 30.03.2003

ПУСТОБАЄВА Ю.А. ІСТОРИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПРАВ І ВОЛЬ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

У рамках історико-правового екскурсу розглянуті питання виникнення, становлення і розвитку інституту прав і воль людини і громадянина в Україні.

PUSTOBAEVA JU.A. THE HISTORICAL CONDITIONALLY OF ORIGINATING BOTH DEVELOPMENT OF INSTITUTE OF THE RIGHTS AND FREEDOM OF THE MAN AND CITIZEN IN UKRAINE

Within the framework of historical-legal digression the problems of originating, becoming both development of institute of the rights and freedom of the man and citizen in Ukraine are reviewed.

УДК 314.74

Н.П. ТИНДИК

Львівський інститут внутрішніх справ

МІЖНАРОДНА ІМІГРАЦІЯ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ

З позицій політичних і економічних аспектів розглянуте явище міжнародної імміграції на прикладі США, Великої Британії, Німеччини та Франції, які створили свою економіку виключно за рахунок іммігрантів.

У ХХ столітті до загальносвітових глобальних проблем – продовольчої, екологічної, роззброєння – додалась ще одна – імміграційна. Немає в світі жодного регіону чи держави, де б міждержавна імміграція не справляла суттєвого впливу на соціально-економічний стан країн, не ускладнювала міжнародну ситуацію.

Масові потоки іммігрантів вимагають від урядів країн, міжнародної спільноти все зростаючих зусиль, спрямованих на перетворення міграції із стихійного, в більшості випадків, процесу на суспільно

організоване і прогнозоване явище. Особливо в складну ситуацію потрапляють ті країни, які виконують роль реципієнтів, тобто приймають на своїй території шукачів притулку – іммігрантів.

Міжнародна імміграція набула особливої актуальності та значимості з кінця 80-х – початку 90-х років минулого століття. Пояснюється це передусім її глобальними масштабами, регіональним характером прояву та тісним взаємозв'язком сучасної імміграції з інтеграційними світовими процесами. Нині міжнародна імміграція вийшла зі стану епізодично-

го хвилеподібного розвитку та набула постійних і багатоманітних форм.

Міжнародна імміграція сьогодні характеризується зростаючими масштабами та інтенсивністю, змінами статево-вікової та кваліфікаційної структури мігрантів, різким зростанням чисельності біженців серед іммігрантів.

Імміграція сьогодні носить глобальний характер, адже майже всі континенти опинилися під впливом цього феномена. Окрім традиційної, класичної міграції, коли трудящі люди (поодинокі чи з сім'єю) в'їжджають з дозволу властей конкретної країни для працевлаштування на порівняно короткий термін (кілька місяців), у 90-ті роки минулого століття стали практикуватися в'їзди молоді для навчання та профперепідготовки на один-два роки, запрошення сезонних робітників за контрактами на певні об'єкти, до того ж значно зріс "відтік умів", суттєво збільшилося число біженців, змінилася географія імміграції.

Звідси – гострота проблем, від розв'язання яких залежить майбутнє тих чи інших країн. До них, зокрема, належать:

- регулювання імміграційних потоків, які з епізодичних явищ перетворюються на постійний фактор;
- коригування відносин із нелегальними мігрантами, визначення статусу біженців у сучасних умовах;
- розробка та здійснення заходів із адаптації іммігрантів до умов праці, побуту та культури країни їх перебування;
- пошук довгострокових рішень щодо пом'якшення тиску демографічного фактора на економічний розвиток через міжнародні заходи в галузі інвестицій, торгівлі, співробітництва при забезпеченні прав людини-мігранта.

Імміграція – це прибуття в країну переселення, що може здійснюватися як законним (легальним), так і незаконним (нелегальним) шляхом. Тому розрізняють контрольовану та неконтрольовану імміграцію. Неконтрольована імміграція означає можливість в'їзду в країну без проходження прикордонно-митної формальності, навіть шляхом нелегального перетину державного кордону. Контрольована імміграція передбачає проходження прикордонно-митної формальності на контрольно-пропускних пунктах [1, с.120-121].

До країн, які стикалися у своєму минулому чи зустрілися вперше з таким поняттям, як імміграційні процеси, з недавніх пір належить і Україна, яка зіткнулася з новою проблемою – масовим в'їздом на свою територію громадян інших держав. В 90-х роках минулого століття міграційне сальдо України перетворилось на пасивне.

Водночас, в Україні ще не завершився процес становлення ефективно діючої системи державного

управління міграційними і, зокрема, імміграційними процесами, не сформувалась чітка та однозначна концепція визначення відповідної державної політики. Разом з тим необхідно відзначити, що робота в цьому напрямку значно поживилася з прийняттям у червні 2001 року Закону України "Про імміграцію"[2].

Ряд науковців і фахівців оцінюють імміграцію як негативне явище для України, якому треба всіляко протидіяти; інші – навпаки, посиляючись на досвід США, Канади, Австралії, Ізраїлю та деяких інших країн, які створили свою економіку виключно за рахунок іммігрантів, вважають, що при належному державному ставленні до імміграції, вона може мати неабиякий соціально-економічний та політичний зиск.

Найяскравішим прикладом у цьому питанні може бути досвід США. Так, майже 11 млн. іммігрантів, які нині проживають у країні, заробляють 240 млрд. доларів, сплачуючи при цьому податки на загальну суму 90 млрд. доларів, а ще податки у державну казну в розмірі 5 млрд. доларів. Такі надходження до національного доходу країни у 5-8 разів перевищують витрати на утримання іммігрантів. З огляду на це, вивчення генезису імміграційного законодавства європейських держав, США, Канади та інших є актуальним, по-перше, з тієї причини, що імміграційний процес в цих державах безпосередньо пов'язаний з Україною і, по-друге, тому, що нашій країні при подальшому формуванні та вдосконаленні існуючого вітчизняного імміграційного законодавства доцільно спиратися на зарубіжний досвід, зокрема, західноєвропейський та американський.

В американців після другої світової війни почало (вимушено) створюватися подвійне ставлення до імміграції. По-перше, прибічники "маккартизму", представники білого расизму (ККК) виступали проти прибуття до країни не американців взагалі, азіатів та представників інших, не білих рас, зокрема. По-друге, пропаганда лозунгу "Все краще в Америці", який з'явився саме в той час та американського способу життя приваблювала тих, кого не можна було пускати до країни з певних причин.

Як результат, з'являється дуже детальне імміграційне законодавство, з одного боку, і розробляється та здійснюється система організаційних перетворень в держдепартаменті США (створення нових установ, що займаються справами іммігрантів, а також надання консулам виняткового права вирішувати, кого можна, а кого не можна допускати в США), - з іншого. І, по-третє, існувала загальна для американської правової системи в цілому проблема – це систематизація імміграційного законодавства [3, с.112-120].

Говорячи сьогодні про струнку, збалансовану та ефективно діючу імміграційну службу Сполучених

Штатів Америки, ми повинні чітко усвідомлювати той факт, що в своєму розвитку вона пройшла шлях довжиною в два століття. За браком місця не можемо назвати всі важливі законодавчі акти стосовно імміграції, які були прийняті там між 1790 та 1996 роками, але проілюструвати дану тезу можна навівши лише ті, що були прийняті за останні два десятиліття XX століття:

1980 р. – прийнято “Положення про біженців”, що зробило ясними критерії, за якими надавалися переваги вказаним особам. Зменшено загальну кількість прибуваючих до країни з 290 до 270 тис. осіб.

1986 р. – проведена імміграційна реформа (The Immigration Reform and Control Act (IRCA)). Ця реформа передбачала легалізацію іноземців, що знаходились на території США з 1 січня 1982 року. Вона встановлювала заборонні санкції до підприємців, які наймають на роботу іноземців, що не мають дозволу на постійну роботу в США; створювала нову класифікацію тимчасового сільгосппрацівника та передбачала деяку легалізацію таких робітників; встановила програму тимчасової відмови у візі (Visa waiver pilot program), що інколи дозволяла допуск не іммігрантів без віз. Окремо законодавство встановлювало, що імміграційний статус, одержаний завдяки шлюбу, залишається умовним впродовж двох років, а також, що вказані особи повинні звернутись за одержанням постійного імміграційного статусу не пізніше ніж через 90 днів після другої річниці шлюбу.

1989 р. – прийнято білл, який урегулював із тимчасового на постійний статус деяких не іммігрантів, які працювали в Сполучених Штатах як зареєстровані доглядачі хворих або дітей, щонайменше на три роки з встановленням стандартного посвідчення.

1990 р. – прийнято вичерпне імміграційне законодавство, що передбачало збільшення загальної кількості іммігрантів над прийнятим рівнем – 675000 осіб, починаючи з 1995 фінансового року до рівня 700000 осіб, за час з 1992 фінансового року до 1994 року; були створені окремі категорії допуску для іммігрантів, які спонсуються сімейно, іммігрантів, що прибули за контрактами, та для всіх інших; переглянуто всі можливі причини для відмов та депортацій, особливо уважно - політичні та ідеологічні підґрунтя для висилки іммігрантів. А також були виключені із законодавства деякі причини для депортування. Було дозволено міністру юстиції давати гарантії тимчасового перебування як іноземця без документів представникам визначених заздалегідь країн, що перебувають у стані військового конфлікту або природних негараздів, та визначено такий статус для Сальвадору; переглянуті та встановлені нові не іммігрантські категорії допуску в країну; переглянута і розширена до 1994 р. візова програма

США (Visa Waiver Program); переглянуті вимоги і повноваження на натуралізацію [4, с. 78-83].

1996 р. – прийнято Закон “Про реформування незаконної імміграції та відповідальність іммігрантів”, який посилив кримінальну відповідальність за злочини, скоєні в міграційній сфері та зробив більш жорстким візовий режим для іноземців.

Наведені закони та акти відносно імміграції, які приймалися в останні двадцять років минулого століття у США, мають неабияке значення для формування імміграційного законодавства США.

Простежується прямий зв'язок між законами та актами щодо імміграційної політики США (суто внутрішня справа будь-якої держави) та зовнішньо-економічним життям країни, ситуацією в світі, що існувала на час прийняття відповідного закону або підзаконного акта.

Можна погодитись з думкою М. Катеринчука, що “демографічна, економічна та ідеологічна ситуація в світі впливає на зміни в імміграційному законодавстві США, але найголовнішим є те, що прийняття того чи іншого закону, підзаконного акта, зміна правил, введення чи відповідно скасування обмежень призводить до зміни цієї ситуації” [5, с. 102].

Сьогодні Служба імміграції та натуралізації США це:

- нагляд за понад 300 суходільними, повітряними та морськими портами перепуску, де щорічно перевіряються понад півмільйона осіб, які відвідують Сполучені Штати Америки;

- забезпечення охорони 6 тисяч миль національного кордону з Канадою та Мексикою;

- щорічне надходження коштів до державного бюджету на суму понад \$ 1 млрд. від зборів і платежів за сервісні послуги;

- депортація близько 200 тисяч злочинців і незаконних мігрантів з території США щороку;

- використання комп'ютерних технологій, що забезпечують 90 % усієї службової діяльності;

- розгляд понад 5 млн. щорічних запитів з міграційних питань;

- накопичення 40 млн. файлів з інформацією службового характеру [6, с. 28].

Говорячи про імміграційний досвід Канади необхідно пам'ятати, що питаннями імміграції займається підрозділ з питань імміграції Комісії по зайнятості (політичні аспекти), окремий департамент уряду відповідає за питання громадянства, розвиток багатонаціональних культур. Сама ж інтеграція у канадське суспільство передбачає координацію політики, яку здійснюють міністерства федерального уряду, а також уряди різних провінцій. Розроблене положення про в'їзд у країну робітників для тимчасового працевлаштування, перевага ж надається довгостроковій імміграції робочої сили.

У канадському імміграційному законодавстві ви-

значені групи людей, яким заборонено в'їжджати в Канаду, передбачені процедури вислання осіб, що порушують положення про в'їзд. Іммігрантам надаються позички (17 млн. дол. у 1990 р.), фінансова допомога (14 млн. дол. у 1990 р.), допомога структурам з прийому іммігрантів на місцях становила у 1990 р. 9 млн. дол., на спеціальний доступ до служб зайнятості та мовну підготовку виділено 6 млн. дол.

У 1989 р. введена нова система визнання біженців, яку підтримало та високо оцінило УВКБ ООН. Самі ж проблеми розв'язуються як на федеральному, так і на провінційному рівнях. Законодавство Канади передбачає поняття впорядкованого потоку іммігрантів, а імміграційна система включає не лише контроль за чисельністю, але й за категоріями людей, що в'їжджають у країну. Йдеться про програму врегульованої, планової імміграції. У законі ж про імміграцію зазначається, що вона сприяє досягненню будь-якої демографічної мети, цілей, які уряд може поставити щодо чисельності, структури та географічного розподілу населення Канади і забезпечення возз'єднання сімей, виконання міжнародних зобов'язань щодо біженців та підтримки гуманітарних традицій щодо тих осіб, які не є біженцями, але які мають право на захист, сприяння розвитку національної економіки та забезпечення й зміцнення соціальної структури Канади з урахуванням федерального та двомовного характеру Канади [1, с.53].

Канадське законодавство дозволяє значну свободу дій щодо критеріїв допуску іммігрантів – усі, кого приймають, повинні мати можливість успішно облаштуватися, а критерії допуску іммігрантів мають бути недискримінаційними.

З кінця 60-х років минулого століття Канада здійснює недискримінаційну та універсальну політику допуску іммігрантів. Всі вони поділяються на три групи чи класи, кожен з яких відображає категорії, визначені в законі про імміграцію:

- сімейна категорія – члени сімей канадських громадян чи іммігрантів, що вже є в Канаді;
- біженці – особи, що відповідають визначенню Конвенції 1951 р. чи визначені урядом Канади;
- самостійні іммігранти – відібрані в силу їх кваліфікації, роду занять, професійної підготовки, рівня освіти. Ці іммігранти визначаються на основі набраних балів по кожному пункту системи відбору.

Біженці, допущені в Канаду, поділяються на три групи: державні, що відібрані чиновниками за кордоном із таборів (10-15 тисяч щорічно), біженці, спонсорами яких є приватна особа (60 тисяч осіб) та особи, що шукають притулку (у 1990 р. – понад 36 тис. осіб). Ті, кого прийняли як біженців, стають законними постійними жителями країни. Самостійні іммігранти поділяються на тих, хто вливається в країну як робітник, і тих, хто планує відкрити там власну справу.

План імміграції на 1991-1995 рр. передбачав прийняти 220 тис. осіб у 1991 р та в наступні роки (менше 1% населення Канади).

Іммігранти набувають після приїзду статусу законно проживаючих осіб і отримують майже всі права громадянина Канади, за винятком права голосувати на виборах. Вони мають право на свободу пересування, освіту, медицину, отримання прибутків, соціальну допомогу, страхування від безробіття та професійну підготовку, мають право стати громадянами після постійного проживання протягом трьох років. Діти, що народилися в Канаді, автоматично стають громадянами країни.

Нещодавні поправки до імміграційного законодавства спрямовані на те, щоб ефективніше здійснювати керівництво програмою усунення затримок та використання більш досконалих систем, більш чітке управління даними процесами спрямоване на те, щоб фактичний імміграційний потік збігався з плановим [1, с.53-54]

Говорячи про імміграційний досвід Німеччини слід зауважити, що іноземці, які прибувають в країну, мають інший правовий статус, ніж німецькі громадяни. Існує спеціальний закон – “Акт про іноземців”, створені спеціальні установи, введені відповідні бюрократичні процедури. Сьогодні натуралізація в Німеччині являє собою складну процедуру і відбувається досить рідко, виняток становлять етнічних німців (“зовнішні поселенці”).

Хвилі імміграції в Німеччину виглядають таким чином:

1). Особи, вигнані з колишньої Східної Європи (10 млн. осіб), з території по лінії Одери-Нейсе (сучасна Польща). Вони були інтегровані завдяки комплексній програмі, заснованій на принципі рівного розподілу тягаря між усім населенням країни (цей процес тривав близько трьох десятиліть).

2). Міграція з НДР у ФРН – близько 2,5 млн німців з 1948 по 1961 рр із щорічним прибуттям у країну 10-15 тис. осіб, в основному пенсіонерів, а загальна кількість емігрантів з НДР склала 3,5 млн. осіб.

3). Трудящі-гості, або нетрудова імміграція. З 1955 р. запрошено мільйони гостей з Італії, Іспанії, Португалії, Югославії та Туреччини.

4). Зворотна міграція етнічних німців із Східної Європи (Румунія, Польща, Чехословаччина, Угорщина, Югославія, колишній СРСР) – близько 2,5 млн. осіб.

5). Іноземці-біженці, особи, що шукають притулку. У Німеччині існує унікальна основа для цього виду імміграції: Конституція вказує, що іноземці, які зазнають політичних переслідувань, мають право на притулок. Вирізняють справжніх політичних біженців та іммігрантів з економічних причин (біженці по бідності).

б). Міграція у сусідні західноєвропейські країни та з них (еміграція) – Австрія, Швейцарія, Нідерланди тощо. Частка іноземців, що постійно мешкають у країні, становить 7 %, а з “трудожими-гостями” складає 6 млн. іноземців – 10 % населення. Зокрема, у Франкфурті та Штутгарті – до 20 % іноземців, а в раді регіонів – до 50 % [1, с.209].

Німеччина не вважає себе типовою “країною імміграції”, як США, Канада чи Австралія, і в неї немає так званого “акту про імміграцію”. Однак, існує закон про натуралізацію без індивідуального права на неї. Згідно з чинним законодавством Німеччини громадянство надається лише після 10-ти років проживання в країні.

Характеризуючи імміграційну ситуацію у Франції, слід відзначити, що там відбуваються дуже гострі дебати щодо того, чи є постійні перевірки поліцією документів осіб, що мають азійську чи африканську зовнішність, виявами дискримінації. Однак, після ряду вибухів у французьких містах, відповідальність за які покладається на мусульманських фундаменталістів, французи дедалі стриманіше ставляться до будь-яких іммігрантів.

На думку французьких урядовців, фундаменталісти залучають молодих безробітних іммігрантів з паризьких передмість, надихаючи їх на підтримку режимів у Північній Африці. Однак, соціологи вважають, що це реакція ізольованої частини суспільства, що має мало перспектив соціально-економічної інтеграції. Американський принцип “плавильного казана” не спрацьовує у Франції.

За повідомленням французької преси, один мер міста, значна частина населення якого – іммігранти першого та другого покоління, заборонив використовувати супутникові антени, що могли приймати програми з Північної Африки, заявивши, що не бажає перетворення Франції у Магриб. Часто нові іммігранти опиняються в невеликих містечках без прямого транспортного сполучення з Парижем, без розвинутої промисловості і, як наслідок, без можливості знайти роботу. Безробіття в таких районах сягає 25 %. Щороку у Франції затримують близько 60000 нелегальних мігрантів, але через політичні та юридичні причини тільки близько 15000 вдається депортувати.

Восени 1995 р. президент Франції Жак Ширак заявив про недвозначні наміри Франції щодо членства у Шенгенській угоді, якщо уряди інших країн ЄС, передусім Німеччини, не вживуть рішучих заходів для перекриття доступу мусульманським терористам у Європу. УВКБ, Міжнародна Федерація ліги захисту прав людини та інші організації, що займаються захистом прав біженців, неодноразово критикували уряд Франції за встановлення надто жорстких умов прийняття біженців, внаслідок яких кількість прохань про надання притулку скоротила-

ся з 61422 осіб у 1989 р. до 20170 осіб у 1995 р.

З приходом соціалістів до влади у Франції можна очікувати нових кроків до поглиблення інтеграції іммігрантів у суспільство – ще за попереднього уряду на програму інтеграції було виділено 730 млн. доларів. Тим часом Національний Фронт Жан-Марі Ле Пена – третя за чисельністю політична партія Франції після консерваторів Жака Ширака та соціалістів – звинувачує три мільйони іммігрантів у зростанні рівня безробіття до 12 %. Сьогодні у країнах ЄС перебуває близько 2,6 млн. нелегальних мігрантів, із яких 300 тис. мешкають у Франції.

Вивчаючи сучасні імміграційні процеси в Європі можна помітити одну характерну деталь: з середини минулого століття і до сьогоднішніх днів ці процеси значно “позеленіли”, тобто носять, в основному, мусульманське забарвлення. У Франції та Великій Британії, а також певною мірою в Німеччині, проблема мусульманських робітників-іммігрантів є важливою темою суспільно-політичних дискусій. Наприклад, у Франції іслам стабільно значиться як друга найбільша релігія після католицизму: кількість тих, хто сповідує іслам, становить за різними оцінками від трьох до чотирьох мільйонів. Проблема мусульманського населення також широко обговорюється у Великій Британії та Німеччині, хоча кількість мусульман там менша, ніж у Франції. Разом з тим, це населення досить неоднорідне з погляду країн їхнього походження. Гак, у Великій Британії іммігранти-мусульмани – переважно вихідці з країн півострова Індустан (в першу чергу з Індії, Пакистану та Бангладеш). У Франції мусульмани-іммігранти представлені головним чином вихідцями з Північної Африки та, меншою мірою, з франкомовної Західної Африки, а в Німеччині – вихідцями з Туреччини [7, с.203-215].

На самому початку масової імміграції в країни Західної Європи з 50-х років минулого століття мусульмани-іммігранти приїздили туди без сімей, аби працювати в промисловості, а вже на початку 70-х років минулого століття багато хто з іммігрантів почав брати з собою сім’ї. З того часу значна кількість мусульман-іммігрантів намагається підтримувати та відтворювати свої власні культурні цінності в не мусульманському оточенні, в досить різних у демографічному, економічному та юридично-правовому аспекті суспільствах.

При визначенні “мусульманства” таких спільнот не вважається, що той, кого називають мусульманином, повністю відданий в культурному плані ісламу і не має зв’язків з іншими групами. У різних контекстах та в різні часи важливішими можуть виявитися такі ознаки, як класова або професійна приналежність. Однак, мусульманство в цілому має в означених суспільствах значний вплив і увійшло в їхнє громадсько-політичне життя і на місцевому, і

на загальнонаціональному рівнях [8, с.104-123].

На початок 90-х років минулого століття дві третини всіх іммігрантів до європейських країн становили мусульмани і занепокоєння європейців масштабами імміграційних процесів – це, насамперед, занепокоєння розмахом імміграції мусульман, яка являє собою і демографічну і культурну проблеми. Мусульманські громади, чи то турків в Німеччині, чи то алжирців у Франції, не інтегрувалися і не інтегруються достатнім чином у суспільства цих країн так, щоб це було прийнятним для європейців і, здається, навряд чи й надалі вони будуть інтегруватися [9, с.13, 31-32].

Політичне життя сучасної Європи все частіше характеризується екстремальними проявами громадського неприйняття і навіть ворожості до іммігрантів, є акти насильства, передусім проти мусульманських іммігрантських громад та їхніх членів, що перетворилося на справжню проблему в Німеччині на початку 90-х років минулого століття.

Досить показовим також є збільшення голосів на виборах, поданих за крайні праві, націоналістичні та антиіммігрантські партії, хоча, щоправда, їхня кількість рідко коли буває великою. В означених країнах головні партії підтримували заходи крайніх правих, антиіммігрантських партій, тоді як політичні лідери в Європі змагалися один з одним у своїх спробах притлумити антиіммігрантські настрої.

Таким чином, проаналізувавши основні тенденції становлення та розвитку імміграційного законодавства США, Канади та деяких високо розвинутих європейських країн, а також їхню практичну діяльність у сфері імміграційної політики можна зробити кілька висновків:

По-перше, імміграція як явище політичного та суспільного життя існує дуже довго. Люди завжди намагалися шукати “кращого життя” за межами своїх країн в силу різних обставин.

По-друге, проведений аналіз показує, що тільки економічно стабільні, фінансово незалежні держави можуть дозволити в'їзд на свою територію іммігрантам, переслідуючи при цьому, як правило, досить прагматичні, корисні цілі

По-третє, сучасне міжнародне імміграційне за-

конодавство, як і політика кожної конкретної держави щодо іммігрантів взагалі, змінюється під впливом багатьох чинників, що впливають на імміграційні процеси і носять економічний, політичний та соціальний характер.

По-четверте, на рубежі двох століть XX та XXI стало цілком зрозумілим, що імміграція, як суспільно-політичне явище, поступово з позитивного фактора для країни, що надає притулок, перетворюється в негативне явище з усіма наслідками, що витікають звідси

ЛІТЕРАТУРА

1. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри /За ред. Ю Римаренка. –К.: Вид-во “Довіра”, 1998. –907с.
2. Закон України “Про імміграцію” від 7 червня 2001 р. // ВВР України. -№ 41.
3. Иванов М.М. Визовая система США // США – экономика, политика, идеология. –1998. -№ 7. – С.112-120.
4. Hurst W. The Law in the United States History. American law Constitutional Order. Historical Perspectives. Ed By Z. Friedman and N. Schreiber - Cambridge, London, 1988. –С.78-83.
5. Катеринчук М. Динаміка розвитку імміграційного законодавства США // Право України. -1999. - № 5. –С.102.
6. Міліція України // Часопис МВС України. - 2002. -№ 8. –С.28.
7. Baubock R. Cultural Minority Rights for Immigrants // International Migration Review. –1996. - № 30 (1). –PP.203-215.
8. Blommaert J., Verschuren J. European Concepts of Nation-Building // E.N. Wilmsen k P.McAllister (eds). The Politics of Difference – Ethnic Premises in a World of Power. –Chicago, London: The University of Chicago Press. –1996. –PP.104-123.
9. Living with Islam – What’s the difference between Algeria and Turkey? // The Economist. –1995 -March 18th. –PP.13, 31-32.

Надійшла до редколегії 22.01.2003

ТИНДИК Н.П. МЕЖДУНАРОДНАЯ ИММИГРАЦИЯ В ИСТОРИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ

С позиции политических и экономических аспектов рассмотрено явление международной иммиграции на примере США, Великой Британии, Германии и Франции, которые создали свою экономику исключительно за счет иммигрантов.

TINDIK N.P. INTERNATIONAL IMMIGRATION IN HISTORICAL DEVELOPMENT

From a stand of political and economical aspects the phenomenon of international immigration on an example of USA, Great Britain, Germanium and Francium is reviewed, which one have created the economics extremely at the expense of the immigrants.